

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben hárszer hordva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hűtő és
Gazsy utáni napok kivételével

Beszerekségek és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A beszerkesztőség kizárólag visszavadásra
vagy megőrzésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes példák ára 2 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 12

Két szomszéd vár.

Nem költemény, de valóság.

Az egyik várat az Isten Fia emelte egy kősziklán. Legmagasabb tornyára feltűzte a keresztet s isteni tekintélyének erejével bástyázta körül, hogy a pokol kapui se vehessenek erőt rajta. Es ha majd sarkaiban inog meg a világ, mikor a természet erői új kaoszban roppannak össze, ég és föld elmulnak . . . az ő művéből egy légia se esik ki s a romba dülő világ felett megjelenik az Ő jele, a kereszt, ama várnak czimere, zászlója.

Es nem e sziklán, a szomszédban másik várat építettek az emberek. Es feltűzték rá a buzogányt és megkezdődött a harc a két szomszéd vár között.

Es több apróbb várakat és építettek más emberek.

Nemelyike már csak érdekes rom, nemelyiket csak a tudomány ás ki az idők felgyült temető porából s a maradványokból próbálja megrajzolni, hogy milyen volt valaha, de a romok nem riasztják a még álló várak lakóit, nem a saját várak repedezése, ok harcolnak, ütök ökleikkel a sziklát s panaszkodnak, ha megfájdul az ököl s a harcot okolják, a miért repedezni kezdenek saját falaik.

De hát miért harcolnak?

Miért nem fordítják hasznosabb munkára az izom erejét, miért nem hordanak téglát saját falaikhoz, miért csak a másik falból akarnak kitépni egyet-egyét?

Még mindig folyik a vita, a lapok hasábjain is azon telekezeti támadás miatt, mely Bánffy beszéde folytán a katolikus egyházat érte.

Legujabban egy ragyogó tollú író is beleszólt a vitába és így jellemzi a hadállásokat:

»Az egyik mondta: vegyük föl a keztyűt; a másik mondta: pofozódjunk! Mert az egyik művelt elme, — a másik parlagon maradt tehetség. Finom sülljében az egyik a lelkek kisajátításán munkálkodik; bárdolatlan modorában a másik a vagyoni kisajátítást hozza szóba. A katolikus szellemet vigyük bele az élet minden viszonyába. Ez az egyik álláspont. Követeljük vagyoni egyenlőséget a felekezetek számára. Ez a másik álláspont.»

Vajjon így volna-e? Vajjon az a kongresszusi vezérszónok lelki kisajátítást akar-e?

Határozottan mondom, hogy nem!

Mi katolikusok teljesen átérezzük azt, hogy isteni küldetése van egyházunknak és isteni erő védi azt örökre.

Hitünk pontosan körvonalazott, pozitív hit. Melyben teljes megnyugvást, ha kell bátorítást, ha kell vigaszt találunk a földön és üdvöt halálunk óráján.

Saját hiveinktől megkivánjuk, hogy ezt a hitet ismerje és hozzá hű legyen.

Igy tartják ezt a protestánsok is maguk hite részére? Azt hiszem, igen. Hát akkor mit döngetik örökre a mi kapunkat? Miért nem építgetik a maguk — saját bevallásuk szerint is — repedező falait?

Ugy látom, hogy harczuk nem is hitani, hanem szociális és motivumaik sem egyháziak, de politikaiak épp úgy, mint

az egyházpolitika idején, mikor örömmel várták a pillanatot, mikor üthetnek egyet a katolikus dogmán.

Nos! a pillanat eljött. Ütöttek is akkorát, hogy most is sajog még a karjuk utána, a dogma pedig igen jól érzi magát az ütéstől felébredt katolikus önzetben.

Ha a katolicizmus azt kívánja, hogy hiveinek vérévé váljanak a hit igazságai, az nem kisajátítás, hanem czéltudatos lelki pásztorkodás, mely által azokat, kik születésük folytán kerültek a hitbe, öntudatukkal is e hitben akarja megtartani. Ha ez kisajátítás, akkor az értelem és érzelem minden alkotása kisajátítás, a család is, a barátság is, a haza is sőt ez foképpen.

Ha kisajátítás ez, hát kisajátítás az igazság részére, mely épp úgy csak egy van a földön, mint Isten is csak egy az égben.

A protestantizmus bajai nem a rossz kor, hanem a kór bajai. Marazmusz szelilisz. Régi presbiteri rendszerét feláldozta a főrendi tagságért és püspökségeket állított, csak éppen primásuk nincsen, azzal a társadalom érdeklődése foglalkozott meg irántuk, a hittanításnál pedig többet foglalkoztak a támadással mint a védelemmel, több a negáció, mint a pozitív tétel, mi által a hitre szomjas nép a nazarenus táborba állott. Ezek nem gravámeneznek, nem gyanusitanak, óriási egyházi teherrel tartják fel eklézsiáikat, hisz mind szegények és mégis éppen a kálvinizmus rovására óriásilag terjednek.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Gummiarabicum.

Írta: Szabó Iona.

Kánikula, óh, hol van immáron a te országod.

Mikor még lehorgasztott fejjel, búbanatnak ereszkedve vezekeltünk elkövetett Lüneinkért a csupán bokáig poros, vakítóan ragyogó utakon, eddig szigorúan betartott elvünk ellenére: busuljon a — nagyfjű . . .!

A tüdő levegőért, a gyomor hús italért, a test nyugalomért, a lélek árnyas erdőért sikoltana, de eráje már nincs, így hát csak szuszog.

No előre, ki a zöldbe! A megváltás ilyenkor csak ott lehet!

I.

Kisded csapat otvadozik az »Apró képek Bécsből« szellemes írója szerint, kéjesen felekezeti illatnak vezetett városrész elején. (Nincs bennük elég ellenálló képesség a végző mérészed i.)

Közös egyetértéssel, tán nem is szavakkal, inkább csak néma jellel megállapítják, hogy a kánikula ólmet gyurt már beandk mindabból, mi eddig hús, vér és esont vala. De fényesen beigazolvá látják azt is, hogy immáron az is a csepfolyós testek alakját kezdi magára ölteni . . .

Egy minden közrendészeti és közti-ztasági

tekintélyt, a lengő fűtök hazájából importált arroganciával, lenéző nádfedeles kis házikó előtt megállásra kényszerítik őket, a napsugár forraló erejének gazdaszonyi működése. A tojásfőzés szakértője kiválik a csapaiból, mint habkóch a lábából, helyszini szemlélt tart és egy szakácskönyv megírására is sok szakértelemmel konstatálja: itt nem hig tojás, de rántotta készül. (Elismerésül csipkezebekendők lengenek a — fitosok felé.)

II.

Tehát csak előre! . . .

A krónikás egy vagon szibériai levegőért sem venné fel repertoírjébe ezidőszert a duzzogó viczinális gáncsolását. Isten meints! . . . Dohog egy kicsit az öreg, apróbb büneiért minnek felígerezni. Emberek vagyunk mindnyájan s megszámálhatlan sokaságban követjük el a könnyen megbocsájtható bűnöket . . . Annak idején valaki mumust mutatott a krónikásnak; azonban nem ijedt meg. Csupán abból az egyszerű okból tartja czélszerűnek respektáloit a kis mumust, mivelhogy merő véletlenségből elfelejtette balcsel ellen biztosítási magát s véletlen szerencsétlenség mindig Damokles kardjátónt függ fejünk felett és az emberek rossz kedvökben elkövetett tetteikért sobsem képesek öntudatosan megtartani a beszámolóit, különösen ha a rossz kedvök bosszuálló karja van.

A krónikás csupán a halálon akar bosszút állni, legalább annyival, hogy hasznot buzzon belőle valaki. Tehát addig, míg a biztosító in-

tázzel meg nem kötötte a szerződést, favágásra is rendelkezésre bocsátja magát. (Kérem ajánlanak egy jó cézeget, ahol a leggyorsabb halálért legtöbbet fizetnek.) Ezt annyival is könnyebben eltűrni, mert ez idő szerint se nem lát, se nem hall; csupán egy gondolat tartja izgalomban; egy kampós orr számára himezget zsebbelít, de csak szabad idejében, (áruljuk el, hogy bosszúból.)

Nos, hát daczára a békés érzelmeknek, melyek, mint a pék, dagasztották az olvadó kebleket, zuhanyként hatott a kitagadó szó t: nincsen számotokra hely!

Egy erélyes, kacskaringós teremtette a felettis collega (ez-vel) rózsás ajkairól megnyitá, nem a menny, a pokol kapuit. A bórdiván forró szurokként tapadó öleléssel barátkozott. Az ablakok lehetetlen átmérőjű vállakkal válnak légmentesen beragasztva. A kisded bevándorló csapat élettelenül meglapulni kényeszerült, óh, mert a benszülött atyafiak szimat-szrvének óriás térfogata volt.

Itt meglepő természeti túneményekben vala részük. Láthatták délután három órakor a nappal együtt versenyt ragyogni a sápadt holdvilágot, melyről forró esőzuhag ömlött alá, mint a Mont-Pelée-ről, Martinique szigetére. Láttak kámforrá válni egy szappanba való hájtömeget, mely az elillanás után, a belőle kiszajtott víztöcsében, egy második lótusz tenyésző magyar Nilust hagyott, hálából, maradandó emlékkül a viczinálisanak. S több e féle. A krónikás majd egyetemi professzor korában ter-

De Bánffynak nem ez a baja, hanem az erdélyi püspöki cím, és más ily anyagi gravamenek.

Régi pör ez, mely be nem végződik ítélettel soha.

Az ősi vár áll tovább a sziklán, a szomszéd pedig egyik romba dőlt vár tégláiból másikat épít, más stilben s kezd új harczot más stilben.

Furcsa harcz ez. A katholicizmus a lelkeket gyűjti táborba a szomszéd vár pedig buzogánnyal harczol a gyűjtő tábor ellen.

Nem fog buzogány a lelken. P—y.

Konfliktus Széll és Fejérváry között.

Egyes fővárosi lapok jelentése szerint konfliktus támadt Széll és Fejérváry között, a mely konzekvenciában kiszámíthatlan és beláthatatlan. Az összeütközés természetéről különböző verziók keringnek. Az az egy bizonyos hogy tegnap a mentelmi bizottság ülése után, a mikor a bizottság a Nessi-ügyben döntött, heves összeszólalozás volt a két miniszter közt.

Az egyik verzió szerint Fejérváry szóba hozta, hogy a bizottsági tagok közt, a kik a mellett szavaztak, hogy a Nessi-ügyben mentelmi sértés forog fenn, szabadelvű párti képviselők is voltak. Ebből nyilvánvalóan az következik, hogy a kormánypartban is vannak olyan képviselők, a kik nem hajlandók meggyőződésüket a pártfegyelemnek alárendelni. Ez persze kényelmetlen és a legnagyobb mértékben kellemetlen Fejérvárynak, különösen most, a mikor fölvonuló félben vannak a katonai javaslatok.

Nézete szerint, ha valaha szükség volt párt-homogenitásra, de különösen pártfegyelemre, úgy most van arra szükség. Semmi szüksége a pártoknak olyan elemekre, a melyek nemzeti és gazdasági érdekeket előbbre tesznek a pártfegyelemnek. Azt akarja, hogy legelőször a kormánypart szavazza meg azt, a mit a kormány akar. S noha ebben megegyezik vele Széll Kálmán és neki is föltöbb kelle-

metlen a kormánypartban nyilvánuló ellenzéki szellem, mégis a taktikára vonatkozólag támadt nagy konfliktus a kormányelöljárók és a honvédelmi miniszter között.

Fejérváry a fegyelemnek oly eszközökkel való megerősítését követelte, melyeket Széll Kálmán alkalmazni nem akar, vagy nem mer. Ez volt az oka, hogy jelentékeny és lényeges eltérés van köztük.

A vármegyék pénzkezelése.

Ujévtől a vármegyék pénzkezelése s a megyei számvételek teendői állami funkciók lesznek. A belügyminiszternek most jelent meg a reformra vonatkozó rendelkezése, amely a megyei pénztárak átvételére is megadja az utasítást.

Az állami számvételeknek a vármegyeyi törvényhatóságok és az árvészekék részére teljesítendő közigazgatási segédzolgálatát taxatíván felsorolva. Az ellenőrzés és a számvitel (könyvelés, vármegyeyi számadások készítése) mellett főfeladatuk lesz a községek és a rendezett tanácsú városok költségvetéseinek és zárószámadásainak, a községi gyámpénztáraknak, a gyámok és gondnokok számadásainak megvizsgálása. A végből, hogy az ellenőrzés még közvetlenebb és hatályosabb legyen és hogy a községek vagyonkezelésében a törvényes eljárás országsszerű biztos mederbe tereltesse: a belügyminiszter a községek vagyonkezelésére nézve egységes alapelveket fog megállapítani, a három év alatt fokozatosan életbeléptetendő járási számvételei intézmény szervezése pedig má. a jövő évben megkezdődik. Az alispánok nemcsak a vármegye székhelyén levő állampénztárnál (adóhivatalnál), hanem a vármegye területén levő több állampénztárnál is utalványozási joggal bírnak. A községi előjárások s a közvetlen fizetők nemcsak a vármegye székhelyén, hanem a vármegye területén levő bármely adóhivatalnál teljesíthetik a befizetéseket. Az alispán a vármegyeyi házi pénztár és az utalványozásában engedélyezett hitelösszegek erejéig korlátlanul utalványozhat, tekintet nélkül arra, van-e a pénztárban fedezet és hogy a pótdók befolytak-e, vagy sem. Ki van mondva az utasításban, hogy az alispán és az árvészeki elnök hivatalos pénzt rendszerint nem vehetnek át, hanem minden be- és kifizetés közvetlenül az állampénztárnál (adóhivatalnál) teljesítendő. A reform

következtében azok a járulékok, a melyeket a vármegyék a számvételek és pénztári alkalmazásoknak pótdókból vagy alapokból fizettek, most a vármegyék javára esnek és ezek az összegek más közérdekű célokra fordíthatók. A gyámpénztári utasítás szabályozza a vármegyeyi gyámpénztárak kezelését. A végrehajtási utasítás minden irányban rendelkezéseket tartalmaz a kiskorúak és gondnokoltak jogos érdekeinek védelmére. Az árvapénzek gyümölcsösztetése tekintetében azonban főtartja a törvényhatóságok rendelkezési jogát. Ezek közül ki a pénztárat, ahol a gyámpénztár pénzt elhelyezni akarják, meghatározzák az adósok által fizetendő kamat %-át, a törlesztési időt, a tartalékalap jutalékának nagyságát stb. A tartalékalapnak a közigazgatási kiadásokra igénybe nem vett jövedelmét, amely eddig a legkülönbözőbb célokra (sokszor kárba vesztett összegek pótlására) forgácsoltatott el, ezentel emberbaráti célra: a hét éven felüli elhagyott gyermekek gondozási költségeire kell fordítani. Ugyanily alapelvek szerint készülnek a törvényhatósági és a rendezett tanácsú városok, valamint a községek részére legközelebb kiadandó gyámpénztári utasítások is.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 12.

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

Napirend előtt báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter bejelentését a közös hadseregbeli önkéntesek 1901—1902-iki vizsgájának eredményéről, az 1901. évben elfordult katonai ügyekről, valamint a közös hadseregbeli honvédségbe átlépett tisztekről s kéri, hogy utasítsák a véderő bizottsághoz és az ujonczjavaslattal egyidejűleg tárgyalják.

Fichler: Vagyis három év múlva.

A Ház a jelentéseket a véderő bizottsághoz utasítja. Következik a napirend:

az indennitás

folytatólagos tárgyalása.

Szalay László indokolni kívánja álláspontját és felsorolja amaz okokat, amelyek miatt bizalmatlan a mostani kormány iránt. A kormány törvénytelenül jár el, amikor indennitással kormányoz. Még ha politikai bizalommal

mészertan könnyvet fog irni, abban szándékozik az ilyes természeti jelenségek gyűjteményét az utókor számára maradandóvá tenni.

Mint természetli tünemény nem szerepelt két leuge tünemény. A repüléshez megvoltak az ambíciók, de szárnyaik nem. Ennek okát a hőlesben kerestek és hiányáért az anyákat vádolták. Egyértelműleg rosszalák az anyáknak azt a zsarnoki eljárását, hogy lekötözik s boldogtalan csemetét és tetszik nem tetszik, hanyatt fektetik. Megállapították, hogy ők annak idején azt a bizonyos fedros holmit, szallag atkötővel nem használják és a jövő reményességét nem hanyatt, hanem ellenkezőleg fektetik, hogy a rózsa-vállacskákból szabadon nőhessenek a fióka szárnyai.

III.

Végre ott az erdő felett! . . . A deputáció hosszúra nyúlt és kovászos ugorka módjára savanyodott képpel fürkészte az emberhangyabolyt, de a fehér csipkefelhőket nem látta lebegni sehol. Még az ég is zavartalanul tiszta és kék vala. Végre a deputáció vezetője rendőrfőkapitányi szemekkel felfedezte a nyomozottakat, épp, mikor feltartott fitossal a kis szökevény czimszerében akarának a jó ebéditől eltompult rendőri szimat előtt el-lejteni.

IV.

Oh, mily jó a szellős terasszon habzó sörös palaczkok között! . . . Bár a terassz aszfaltja felolvadt, a sör csak a forrponton

habozott. De azért ugy ábrándozott mindenki, hogy a szellő mozdulatlan keze az ő bősös ábrázatát cirógatja, s ittak kivétel nélkül, mint Durbint, mint viziló.

Kolumbuszi heurékával felfedeztetett, hogy a kontyok alatt nagyobb az irtartalom. De a minden földi igazságot megczafoló mérnök torkán megdöbbenően tüntek el a poharak, sörrel, mindennemű szárnyas lakóval együtt. (Kérem, mind egyformák a mérnökök?)

Mivé lesz az ember a melegtől? . . . Buta. Milyen lesz a gulába sorakozott sörös poharak tartalmát? . . . Buta. Ha mindkettő egyszerre duzzasztja kebelét: kétszeresen és rémesen buta.

Hol itt az ellenszer? Az nincs ugyan, de doktor van. Sokszor csak látni kell a doktort s már nem beteg a beteg. (Szegény.) No hát ha van egy élő doktor, ne viselje a titulust potyára, mint tárczája a dus honoráriumot; süssön ki valamit. Laposakat pislogott, mint egy álmos kecskebéka. Felkönyökölt az asztalra és a távolba képzelt (erre is csak doktori fantázia lehet képes) magas hegyek bércezes ormára szegezte keményen forgó, meredt szemét. A várakozás feszült és kínos vala. Végre lecsapott az asztalra diadalmasan, mintha egy legió kombatácziust ütött volna le. Szavakat nem, de egy dalt badatott, mely halvány s-jtelemként jutott a fül-kehez. A szivarok világító tüze mellett puhathatták ki csak, elismerés érte a rendőrségnek, hogy: »erdő, erdő, sűrű erdő árnyában« akar lenni.

A mérnök felmérte a társaság ifju tagjainak kül és belalakját, korát, egymáshoz való érzelmeit és viszonyát és átadta az akták rémének rendelkezés végett. Ez kiosztotta a rendelkezteket, a kis páter megpárosított. És elkezdődött a séta: ezt a kerek erdőt járom én.

A kis páternek nem jutott egy leuge tünemény; külsőben is ő a helyzet pillanatonkénti való fordulatait ügyelte, készenlétben tartván a villamos szikrák összeütközésénél sikerrel alkalmazható áldásait.

Doktor juris meg volt elégedve a millette viruló rózssaszin pófacsáttal, de országos híre vergődő zsebnyuzóhoz híven, alattomban a számaözvegyeket tartá argus szemekkel. »Csupán egy pillanat, csupán egy mozdulat«, az asszony megszólal, kitör a zivatar, doctor juris szaporodik egy önszerzeményű váltokeresettel.

Egy párját sir tó számaözvegyre stárgolt, erősen, (ő mondá így) kinek harsogó kacaja felverte az erdő mélyén szunnyadó bogárkat is. Az iga ságtalan sorstól két leánygyermekkel kegyetlenül megvert családapa, míg a könyek leglaposabbjait hullatta becses nejének epedő sorain, ugyanakkor az erdő legvénebb fájától a legzsengőbb csigát áruó csemetéig minden élő és megholt lényt megmozgatott panaszos kérdésével: mondanák meg neki, hol van az anyósa? Boldog férj, kinek noteszébe az anyós ismeretlen tartózkodásának van bejegyzve. De e nagy boldogságban ott lappang a legádázabb, a legsötétebb fájdalom: elvesszett az asszony. Ahol az anyós, ott a feleség! Ez a sors író-

viseltnék a kormány iránt, akkor sem szavazná meg az indemnitit. A kormány a helyett, hogy a nemzet érdekében működne, a legnagyobb cinizmussal olyan terheket rak a népvállaira, melyet alig képes viselni. (Helyesítés a szélsőbalon.) A gazdaság pang. Ennek megjavítására, a fizetésre rendezésre, tanítóknak etc, nincs pénz, de a katonai költségek viselésére, arra kell legyen. Itt van a civilizista is. Mikor a nép nyomorog, az ország el van szegényedve, emelni akarják a civilizistát.

Azt a körletet képviseli, hol Rákóczi szülőháza még mai napig is fenn áll, a hol minden az ő emlékére emlékeztet, azt a légkört szívta magába, abban nevelkedett fel és így az ilyen kormányoknak, mely a nemzetek kárára van, semmit meg nem szavaz. (Élénk tetszés a szélsőbalon.)

Paktum és vámtarifa.

Fichler Győző: A paktumról akar első sorban szólni és pedig abban Rakovszky István működéséről. Utalva ama oktatásaira, melyet e pártnak tett, kifogja mutatni, hogy nem felel meg felfogása az akkori viszonyoknak. Rakovszky abban mint koronatanu szerepelt. Mikor a paktum létrejött és alá volt írva, Széll Bécsbe utazott és ott elbukkott a paktuma. Mikor a paktum még nem volt megkötve, akkor az ellenzéki férfiakkal együtt tárgyalta a miniszterelnök, amikor pedig Bécsből visszajött, soha sem tárgyalta Széll együttesen az ellenzéki férfakkal, hanem mindig külön-külön egyesekkel. Rakovszky tehát nem tudhatja, hogy pl. Széll Kálmán mit tárgyalta Kossuthal, Horváthkkal, Polonyival és így nem tudhatja, hogy micsoda megegyezések jöhettek létre közöttük, consequenter nem bírálhatja el a függetlenségi párt álláspontját. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Egy egyenes kérdést tesz Rakovszkyhoz: Van-e tudomása arról, hogy mi volt Széll Kálmának a szándéka akkor, amidőn az akkori vámtarifát vette be szösz szerint a törvénybe? (Mozgás a szélsőbalon.)

Rakovszky: Erről szó sem volt.

Széll: Ez mese.

Fichler: Elhiszi, hogy nem volt tudomása, de beszédéből világosan kiténik, hogy inkább eltűr minden változást, sem hogy ebbe beegyezzen. Itt van egy nyílt kérdés, melyet Polonyi intézett a miniszterelnökhöz.

Széll: Na megint nyílt kérdés?

Fichler: Igenis megint. Mert tudni kell azt, hogy annak a paktumnak két oldala volt és az egyik az elhalgatott oldala, amelyről

nem volt tudomásunk. (Mozgás a szélsőbalon.) Mert mi csak tiszta elvekkel küzdöttünk. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ez is csak arra vall.

Széll Kálmán: Nem igaz!

Fichler: Bocsánatot kérek, tessék megnevezni a gyorsírói jegyzeteket és azokban meggyőződhetik, hogy én nem hazudtoltam le a miniszterelnök urat. En csak azt mondtam, hogy nem váltotta be, amit megígért.

Széll: Hiszen ez az. Ez nem igaz.

Fichler: Felkéri a miniszterelnököt, hogy ne provokálja indulatosságát. Ne menjünk tovább. A nemzeti párt a paktum tárgyalásánál azt az óhaját fejezte ki, hogy a kormány tagjai közt a nemzeti pártnak is helyet foglaljon egy tagja.

Szentiványi Arpád: Nem igaz!

Rakovszky István: Ez sem áll!

Fichler: A miniszterelnök pedig eme óhaj teljesítésére záros határidőt tűzött ki.

Széll Kálmán: Nem áll!

Fichler: Szentiványi Arpád is kiáltson most, hogy nem áll. (Szentiványi hallgat. Mozgás a szélsőbalon.)

Fichler: Nos? Nem méltóztat szólni?

Szentiványi: Nem ugy volt.

Fichler: De hogy vagyunk most a vámtarifával? Hát nincs se szövetséges, se autonóm tarifánk. Igaz ugyan, hogy a szövetséges vámtarifa csak addig tarthat, amíg a szövetség fennáll, de ott van az 1899. 30. t.-cz., amely kimondja, hogy köztünk és Ausztria közt nincsen vámtarifa szerződés. Nos tehát szövetséges vámtarifánk nincs, az új vámtarifa kérdésében még nem történt megegyezés. Nemzeti vámtarifánk pláne nincsen, szóval semmiféle vámtarifánk nincs. (Mozgás a szélsőbalon.) Hát mit csinál akkor a miniszterelnök, ha pl. valamely ország, mondjuk Franciaország vámháborút indít ellenünk? Hiszen ki vagyunk szolgáltatva teljesen. Hogyan mondhatják fel akkor az olasz borvám szerződést, ha nincsen vámtarifánk? A miniszterelnök azért, hogy tarifa nélkül hagyja az országot, a legnagyobb bajba sodorja a nemzetet. (Mozgás a szélsőbalon.) Ipar, gazdaság csakis ezért pang. Mert ma már tény, hogy minden ország életereje a vámtarifákban van letéve. (Ugy van! a szélsőbalon.) Az országot a legnagyobb kétségbe, bizonytalanságba sodorta. (Ugy van a szélsőbalon.) Miért nem terjeszti be a miniszterelnök az autonóm vámtarifát! Mert nem akarják Bécsben, hogy Magyarország bár iben is független, önálló legyen. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Fichler: De Bécsben nemcsak gazdasági, ipari és kereskedelmi érdekeink, de minden

ellen küzdenek, áskálódnak, ami csak magyar, ami csak érdekünkben állana, hol sunyian, hol erőszakosan, hol tolvajmódra. (Igaz! a szélsőbalon.) A keresztény szocialisták Alsó-Ausztriában mindentűt győztek. Luegernek ez a győzelme a magyar győlöletnek győzelmét jelenti, mert Bécsben, Ausztriában vakon győlölnék minket. Az osztrákok magyar győlöletének bizonyítására nagy csomó osztrák ujságot letesz a Ház asztalára. (Mozgás a baloldalon.) Ezek után áttért a mai politikai viszonyokra, előbb azonban szünetet kér.

Elnök: Az ülést öt perczre felfüggeszti.

(Szünet alatt a képviselők a terem közepén levő asztal köré sereglenek és látható érdeklődéssel nézték a Fichler által közszemlére tett lapokat.)

Szünet után

Fichler folytatja beszédét. A pénzügyminiszter több ízben ígéretet tett az adóreformok tárgyában. Felszólítja pénzügyminisztert a progresszív adó mielőbbi behozatalára, mert csak ezzel az igazságos adózással lehet a szegény népet megmenteni. (Ugy van a szélsőbalon.)

Áttér az exposéra. A katonai követelések folytonosan évről-évre növekednek, a nemzet gazdasági erje pedig egyre hanyatlak. (Ugy van! a szélsőbalon.) Most ismét itt vannak újabb katonai javaslatok. Hát ezek most a véderő bizottságban vannak és nem sokára tárgyalás alá fognak kerülni, de Isten segítségével a beláthatatlan idők messzeségig fognak tartani. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

A mi katonaságunk állam az államban, egy levegőben függő valami, mely ott áll a király és nemzet közt (Ugy van! a szélsőbalon.) Az osztrák-magyar hadsereg egyszerűen védelmi eszköz, dinasztia-hadsereg. A német hadsereg eszköze az iparnak és kereskedelemnek, eszköz arra, hogy az ország mezőgazdasága erősödjék, hiszen hány gyarmatot, virágzó telepet létesítettek.

Előteremtí a nemzeti egységet. Nálunk a nemzeti egység biztosítására semmink sincs. Ha nemzeti hadseregünk volna, legyenek meggyőződve a tisztelt nemzetiségi képviselők, hogy másképp állana a nemzetiségi kérdés nálunk. Mert a nemzeti egységet csak a nemzeti hadsereg képes fenntartani, amint ugy van ez Németországban, Franciaországban és a többi állapotban. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) Meggyőződése az, hogy a tudoldal levők szintén ugy éreznek, mint a függetlenségi párt, csak hogy megalkusznak saját lelkiismeretük-

niája. Mélyen tisztelt férjek, melegen ajánlatik, tartásuk folyton evidenciában szeretett anyósuk lakcímét.

A férjek nagy tömegére nézve vizasztáló e komikus fájdalomban csak az lehet, hogy az ilyesmi csak leányos apákkal történhetik meg.

»Oh hol van e fájó sebre ír! kiáltá pát-hosszasal az erdő mély csöndjébe és gondtalanul vitte tovább katufekjét a nőtlen kor epe-déseinek letéteményese mellett.

V.

»Csak vissza vissza meg ne csaljatok« mondá a sörös poharak őrizetére és további fogyasztására visszamaradt aggok nesztora. Oh, pedig a megcsaltak a boiybó ifjak valának. Míg ők zöld erdőben hallgatták, hogy sir zokog a pártjavesztett csalogány és torkuk kiszáradt, annyira, hogy a legnedvesebb árpaszem sem csirázott volna meg benne, addig az évszámok tekintélyei veteránokhoz illő hőies elszántsággal csatározniak a keserű árpaléval. Es az utban hosszút nyert, de italban megrövidített ifjuságnak egy kanál higitott fagylatra sem lehetett reménye. Oh, mert: »a remény gyorsan száll, miként a sas madár!«

A veterán hadsereg kiegészítve elő, oldal és hátrédekkel folytatta rendületlenül az ivászat neves sportját. A harczoló, fegyveres állomány a béke idején züllésre adja magát. Általános helyesléssel (nemcsak a szélbal, hanem minden oldalról) vették tudomásul, hogy a sör, mint a kánai menyegzőn a víz, borra

változott. Hogy a két ellenfél összeférhetlensége minő harczai kitörésben fog nyilvánulni, ahhoz a vegyülés folyamatában még nem ér föl a megfakult sejtelen.

VI.

Es ezenközben kitudódott, hogy a papok cipője a leveli béka sajtóságával bir; csak éppen nem kuruttyol. A társaság mindenáron esketni akaró papja nagy titokzatosan megsugta, hogy jelenlegi cipője, mely szerencsés lehet lábat szoritani, minden egyes felhúzáskor tyukszemet és esőt csinál. A kis pátert meghecczelték, peneczilust és eserayót adtak neki. A peneczilus a furulyás handlétől való bicska volt, az eserayó meg »Szent Péter eserayója«. (Eppen most jelent meg, Mikszáth-tól, új kiadásban).

Történt továbbá, hogy valaki szörnyen szükségét érezte a meleg víznek (szappan nélkül), szerencsére közel talála a forrást. S mikor elszántan felhajta, mint Sokratesz a méregpoharat, szomszédja elkiáltja magát: forró vizet a kopasznak! Egy anzikszokat skribáló ifju férj (szintén leányos apa, de még csak egy darabot a súlyát érezi) elvörösödve a fejéhez kapott, s még meglevő hajszálai is elpirultak a lenkonyuló nap búcsuzó, vérvörös sugaraitól. Alig érthető szavakkal tiltakozott, csupán legközelebbi szomszédja sejtő a hebegő szavakat és harsonával kiáltá bele a veszedelmesen boruló alkonyatba: ő már kapott. Ki kérdezné meg, mikor mindenki tudja, hogy: becses nejtől.

VII.

Zúg a vihar, jajgat a szél! Keserves be-teljesedése egy pár cipő jóslatának. Most pat-tant ki az isteni szikra a társaság »szellemé-nek« zseniális agyából, de már későn, mint minden okos gondolat, hogy a középkori boszorkányok után máglyán kellett volna elégetni a boszorkány tudományu topánkat. Egy tette-re-kész ifju rögvest megakarta szabadítani a sajjó tyukszemeket, de mire a gondolat formát öltött »a cipő mint leveli béka« sietve szökken-t biztos menhelyre. Egy harmatos kis levél, melyen tekintete eddig legtöbbet pihent, fonnyad-tan nézett utána és nagy igazsággal zizegte: esik a fergeg, ázik a köpönyeg.

Igy tapasztalta ezt egy még mindig ifju és csinos közanyós is, de csak erélyes főkapitányi intézkedésre volt hajlandó a helyesére egy epedő szeladon, hogy készségesen eressze krágl-liján belül a szakadó záporosót.

»A kárban is van haszon«, ezt csiripolja ma már minden veréb az ágon. A helyesere után nem »a« feléledés történt ugyan, de fel-fedetett újból egy világosoda: a finánc mint csillagvizsgáló. Az elhagyott szomszédjára tragi-kusan pislogó szeladon kutató, feltaláló szeve-délye fényes kárpótlást kapott. Elhatározta, hogy erről értekezést fog írni, mert mégis csak nagyszerű, hogy a zordon adóprés működésén kívüli, husz esztendő merengéssel szigoru ábrázatán, a koromsötét égboltozat alvó csillagai közt kutasson.

(Vége köv.)

kel, mert ez kényelmesebb és jobb. (Mozgás a szélsőbalon. Ugy van! a szélsőbalon.) De hát nézzük, milyen a mi katonaságunk, a közönséget tekintve. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon.)

Felolvassa a przemisli hadtestnek 1901. évről szóló jelentését.

A przemisli hadtest.

Ime a przemisli 10-ik hadtest statisztikája:

1901-ben ennél az egyetlen hadtestnél az öngyilkos katonák száma	80
katonák által elkövetett öngyilkos esetek	70
öngyilkos tisztek	12
megőrült közkatona	40

Egy Ratzer nevű közlegény a rajta elkövetett súlyos testisértés miatt elvesztette beszédtehetőségét. Megőrült 4 tiszti, lefokoztak 3 tiszti, büntetésből nyugdíjaztak 1 tiszti. Testi bántalmazás miatt megrokkant 13 katonát, megszökött 40, súlyos börtönre ítélték 725 katonát. Machinek főhadnagyot elfogták csalás miatt, 1 katonatisztet elítéltek szintén csalás miatt, nagyobb lopások miatt elítéltek 3 katonát, súlyos börtönrel büntettek katonák kinezása miatt 43 katonát. Ujságok elten indított pörökben 43 pört vesztett a parancsnokság. (Nagy mozgás).

Rákosi Viktor: Szógyen! Gyalázat!

Pichler Győző: Ezután átér a civilistára.

Pichler beszéde után Barta Ödön interpellált a kivándorlásról és Vreismarik János egy hajózási ügyről.

Az erdélyi kath. főiskola.

A kath. egyetem létesítését célzó Fogarassy-féle alapítvány állapotáról és felhasználásáról a kath. Státus igazgató-tanácsa a következő jelentést terjeszti a folyó hó 13-án összeülő közgyűlés elé:

A Fogarassy Mihály erdélyi püspök »Lyczeum Akadémikum« nevű nagy alapítványa, amelyet 1873-ban 100.000 forint alapítékével tett le azzal az intencióval, hogy abból Gyulafehérváron felsőbb tanintézetet, vagyis katolikus egyetemet állítsanak fel.

Az erdélyi részeken létesítendő, régóta vajdó katolikus egyetem kérdése megoldás felé közeledik, amennyiben e hó 13-án a római katolikus státusgyűlésen tárgyalás alá kerül. Fogarassy Mihály erdélyi püspök 1873-ban 100.000 forintot tett le, azzal a rendelettel, hogy az összeg kamatai mindaddig a tőkéhez csatoltassanak, míg az 800.000 forintra nem növekszik, hogy Gyulafehérvárot egy felsőbb tanintézetet lehessen felállítani.

Az alapot kezelő igazgató-tanács 1900-ban jelentést tett Mailáth püspöknek, hogy az összeg már 880.166 forint 82 krajczárt tesz ki, tehát a katolikus egyetem felállításának ideje elérkezett. Mailáth püspök válaszában kijelentette, hogy a katolikus főiskola létesítését ez idő szerint nem tartja megvalósíthatónak, tervehette azonban, hogy az alapot egyházmegyéjének szükségleteire fogja fordítani.

Az alapot kezelő igazgató-tanács azonban újból megkereste a püspököt, tegye tanácskozás tárgyává, hogyha a négy tanszakkból álló egyetem fel nem állítható, nem volna-e célravezető egyelőre csak a pap és tanárképző szakosztályok felállítása? Ezzel az ügy egy bizottság kezébe került, melynek tagjai voltak: Fabián Sándor nagyprépost, Mohay Sándor jogtanácsos és Farkas Lajos egyetemi tanár.

Ezen bizottság a főiskola felállítása mellett nyilatkozott oly alakban, hogy egyelőre csak theologiai és bölcséleti kar állítható fel,

ez utóbbi tanárképző intézettel kapcsolatban, sőt a bizottság még azt is üdvösnek tartaná, ha egyelőre csak theologiai fakultás létesülhetne. A bizottság jelentését úgy a püspök, mint az alapkezelő igazgató-tanács elfogadta s a részleteket fogják e hó 13-án tárgyalás alá venni.

Az igazgató-tanács, mint értesülünk, átiratot fog intézni az összes katolikus püspökhöz aziránt, vajjon van-e egyházmegyéjükben oly alap, mely a katolikus egyetem céljaira fordítható lenne s milyen feltételek mellett engednék ezt át az erdélyi katolikus egyetem céljaira. Nyilatkozásra fogják felkérni Wlassics Gyula minisztert is, hogy milyen feltételeket köt ezen katolikus egyetem felállításához.

Az orsz. iparosgyűlés utóhangja.

— Szocialista főmedvény. —

A nagyváradai országos iparosgyűlés három napi tárgyalás alatt több kiváló jelentőségű határozatot hozott.

A tárgyaláson feltűntek egy véres száju demagógok, akik a zavarosban akartak halászni, de a jelen volt józan többség ezeket nem engedte szóhoz jutni. Bosszúját ezek a szocialista kolompások most egy főmedvényben öntik ki, a melyben durva hangon és modorban támad mindenkit, aki a kongresszuson az iparosok érdekében dolgozott.

A főmedvény egy budapesti ujság alakú nyomtatványon: a »Magyar Munka — Kisiparosok Lapja«-ban jelent meg.

Hogy mindenki láthassa, minő hangon irt ez a lap az országos iparosgyűlésről, közöljük a következő bevezető részt:

A viszonyokkal ismerős már eleve tisztában volt azzal, hogy az október havában lefolyt iparos kongresszusnak semmiféle gyakorlati jelentősége nem lehet. Nem pedig azért, mert a mamelukok harmincz éves szellemi soha sem eredményezhet valami újat, üdvösöt. Kiket láttunk Nagyváradon? Láttuk azokat az alakokat, kik harmincz esztendő óta évről-évre vezetik az iparosságot orruknál fogva. Láttuk a husosfazék körül ólalkodó apró és nagy lovagokat, kamarai titkárokat, kir. tanácsosokat, fél vagy negyedhivatalos fizetett iparos mamelukokat, falatra éhes, működő, vagy végzett fiskálisokat, kiknek mesterségük nem jövedelmezvén, — azzal felhagytak s ipari boldogításra adták magukat. Láttuk továbbá ipari szövetheteket fizetett igazgatóit, főnökeiket, kik az iparos kongresszusra eljöttek, hogy szövethetőknek és bankuknak igyenes reklámot csaphassanak.

Es végül mindezek betetőzése képen — a komédia tiszteletbeli kolompósaiként láttunk főispánt, polgármestert, a kik ezen az egy napon végtelen csoda-bogarakat ígérgetnek az iparosságnak. Ezeket az ismert alakokat hallottuk beszélni; a kik hasábos dicshimnuszokat iratnak magukról, — természetesen pénzért hisz erre külön 800—1000 koronát állapították meg a gyűlés költségvetésében.

Mi történt a kisiparosság öntudatos elemeivel? Egyszerűen torokba fojtották szavukat. Azokat, a kik szemükbe mérték mondani e harmincz éves lovagoknak az igazat, — »abczoglással«, »eláll«, »szocialistát« meg nem hallgatunk« szavakkal fogadták.

Az öntudatos kisiparosoknak beszédét és ennek nyomában támadt viharokat a kongresszus nagyfői — természetesen — diplomatikusan elsikkasztották.

A nagyváradai lapokat könnyen leintették. A mameluk vezetők közt van több olyan, kik a tollat foratják. Egyikük köztük a talpnyaló ujságrás egyik vén, de még most is dolgozó katonája, a ki Budapestről intézi a felsőbb hatalom parancsait a klikk uralom többi tagjaival. Egy másik pedig a vidéki ujságrók

elnöke, Kulinyi Zsigmond, kamarai titkár, hü csatlósa korhadt ipari szellemünknek. Többi kamarai titkárokkal körülvéve maga személyesen utasította nagyváradai kollegáit, hogyan s mit irjanak s mit hallgassanak el? A budapesti lapoknak tudósítói a kongresszuson nem voltak. Elvégezte ezt az oda hivatalosan leváltott könyvatos, melynek közléseit egyformán szokták hozni budapesti napilapjaink. De hát ezeket gáncs nem érheti, mert jóhiszeműen cselekedtek, mikor biztak a könyvatosban közölt hírválóságában. Es csak egy fővárosi napilap — ez is német — volt az egyedüli, mely hűen hírt adott a kongresszus skandalumairól.

A vezetőség már elve irtózott azoktól, kik, ha szóhoz jutnak, szemükbe vágják az igazat. Ennek megakadályozására több Bach-korszakba illő eszközözöz folyomodtak. Nem fogadtak el egyeseket kongresszusi tagokul, kikről már eleve tudták, hogy szabad független szellemben működnek. A felszólalási jogtól már eleve megfosztották, mindezt, alkalmazhattak volna megtorló lépéseket, melyekkel fel tudták volna robbantani a mamelukok játékát, de nem tették, sokkal magasabbra tudták ezek emelkedni, sem hogy korlátozt szellemű intézkedések megtorlására ilyen eszközöket vegyének igénybe. Pedig megérdemelték volna nem egyszer, de ezerszeresen. Nem akarták ezek megakadályozni a mamelukokat ünnepekben, mert hisz ez »halotti torok« volt, melyet az öntudatos és független kisiparosok irtó harcza fog követni.

Egyébiránt mi az elsikkasztott történetekről következőkben referálunk:

Szenvedélyes hangulatban jöttek össze Nagyváradra az ország iparistűleteinek mameluk és független érzelmi kiküldöttei; az előbbieket hajlongani, a többi az igazukért küzdeni. Már előre látható volt, hogy az ülések nem fognak úgy simán lefolyni. Csak fokozta az iparosok elégtelenségét az a körülmény, hogy fogadtatásukra a nagyváradiak részéről nem történt semmi intézkedés.

Az elszállásolásnál kínos zürzavar uralkodott; úgy hogy az első éjjel, minthogy a szállodai lakások már mind el voltak foglaltva, — sokan hajlék nélkül töltötték. Csak tanulás, dorbézolás, kurjongatás, — melyek hangosá tették ezen éjjel Nagyváradot, — voltak előjátékai e kongresszusnak. Sokan boros fővel mentek el a kereskedelmi csarnokba, a hol a kongresszus lefolyt. Az éjjelen át nagyban bekebelezett boroknak, söröknek és reggeli suapszokkak hatása már is biztosították az izgatott hangulat emelkedését. Kínos feltűnést keltett, hogy Nagyvárad 1400 iparosa — elég okosan — minden alkalommal távol tartotta magát az iparosgyűléstől. Ez az ottani iparistűleti elnöke, Bertsey Györgynek ellenséges magatartására és politikai álláspontjára vezethető vissza. Az elnök gyűlöletes alak Nagyvárad iparossága előtt, uriaszkodása, a testület tagjaival szemben tanúsított abszolútisztikus, kényuri viselkedése kifí minden alkalommal, mintha csak az ottani kisiparosság alárendeltje volna. De haraguszának reá politikai magatartása miatt is, mert az elmúlt képviselőválasztásnál — az ottani iparosság közakarata ellenére — az elbukott néhai Tisza Kálmán érdekében kerteskedett.

Nagy elkeseredést szült ez a város független iparos polgárai közt, kik azt megbosszulva a kongresszus alkalmával nem állottak elnökük rendelkezésére s vele nem azonosították magukat, ily körülmények közt alig 10—12 nagyváradai iparos vett részt a kongresszuson, ezek is csak az elnök és egyes városi intézők nagy könyörgésére.

De a kiküldöttek jó része neheztelt Bertsey elnökre ezért is, mert azt ígérte, hogy a kongresszussal kapcsolatban iparkiallást is fog rendezni, ami nem történt meg.

Ezután rátér a három napi tárgyalásra s felsorolja azokat a jeleneteket mint »sérelemeket«, amikor a kongresszus nem akarta meghallgatni a véres szájuakat. Különösen kiemeli, hogy valami Schwarcz Géza nevű iparost nem engedték szóhoz jutni.

A kongresszus régiebb tagjait elnevezi finánczpicziúnek. Ledorongolja a színelőadást

s Szávay Gyula »Munka« című darabját s ebből különösen kitűnik, hogy a cikk írója szocialista kolompós.

Nekimegy Barabás Bélának, a főispánnak, alispánnak, a banketten mondott beszédekért.

Meggyanúsítja a sajtót s különösen a nagyváradi hírlapírókat, hogy *Kulinyi* Zsigmond leintette őket. A helybeli lapok azt közölték a kongresszusról, amit a közérdek szempontjából szükségesnek tartottak s e tekintetben nem kaptak, de nem is fogadtak volna el semmiféle utasítást. Ezt a gyanúsítást részünkről határozottan visszautasítjuk.

UJDONSAGOK.

A Kath. Kör a Szentatya előtt.

Az októberi kath. kongresszusnak fénypontja volt az az impozáns, ünnepélyes nagygyűlés, amelyet a pápa Ő Szentsége negyedszázados pápai jubileuma alkalmából tartottak s amelyen maga a bibornok-hercegprimás tartotta az ünnepi beszédet.

A kath. egyetek szövetsége más módon is kifejezésre juttatta hódolatát a Szentatya iránti jubileuma alkalmából.

Elhatározta ugyanis a szövetség nagygyűlése, hogy a kath. hívek aláírásait díszes albumba gyűjti és külön küldöttséggel viszi Rómába. A küldöttség nov. 24-én indul az örök város felé. *Zichy* János gróf, a szövetség elnöke vezeti a küldöttséget, melyben a magyar arisztokrácia szépen lesz képviselve.

Nagy az örömmünk, hogy képviselve lesz ott a nagyváradi Kath. Kör is, melynek egyházi elnöke *Palotay* László pápai praelátus apátkanonok, — a szövetség igazgató-tanácsának felkérésére — szintén Rómába utazik a küldöttséggel. Leteszi Ő Szentsége elő a mi Kath. körünk hódolatát s kérni fogja körünkre és működésére a Szentatya áldását.

Tegnap jelentette ezt be *Palotay* kanonok a Kath. kör választmányának, mely örömmel vette tudomásul illustis elnökének ezen nemes elhatározását. A gyűlésen jelen voltak: *Dús* László, *Gálbory* Sámuel, *Tóth* Márton, dr. *Vucskics* Gyula, dr. *Némethy* Gyula, *Felinek* Ferencz, *Nozák* Rudolf, *Stark* Gyula és *Kelemen* Kálmán.

Itt említjük meg, hogy dr. *Steinberger* Ferencz apátkanonok, ki a kath. tanítók zárandoklatát vezette Rómába, tegnap este érkezett haza zárandokutjáról, melyről a legkedvesebb emlékeket hozta magával.

TAJERŐZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-6-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nov. 15 Jogász-táncszertély a Kereskedelmi Csarnokban.
Nov. 23. Szigligeti-társaság rendkívüli közgyűlése.

* **Városatyaválasztás** decemberben. A *Szokoly* Tamás lemondása által Nagyvárad-Ujvároson megüresedett törvényhatósági tanság betöltése tárgyában tegnap tanácskozott Nagyvárad város igazoló választmánya. *Frankó* Endre elnökölt s dr. *Hoványi* Géza, dr. *Molnár* Imre, *Mihelyi* Adolf, *Mezey* Mihály, *Hlatky* Endre tagok és dr. *Istváffy* István jegyző vettek részt az ülésen. Az Újvároson megejtendő bizottsági tagválasztást december hó 28-ára, vasárnapra tűzte ki a választmány.

* **Tudományos felolvasás a jogakadémián.** A nagyváradi kir. kath. jogakadémia ifjúsága lapunkban már említett felolvasását ma, csütörtökön délután 5 órakor tartja meg a jogakadémia disztermében. Ez alkalommal *Ujfalussy* Nándor fog felolvasni »Eszmék a római jog körében« címmel. Az ifjúság a felolvasásra vendégeket szívesen lát.

* **A tél hírnöke.** Pár hét óta igen szép, verőfényes őszi idő van, az esték és éjjeliek azonban már a telet hirdetik. Tegnap éjjel volt az első nagyobb fagy. Vastag dér borított be mindent a szabadban s a fák levelei a reggeli nap első meleg sugaraira majd mind leperregtek a fákról. Lassankint egészen belevőnk a télbe.

* **Villatelp a Városliget környékén.** *Miskolczy* Baroa törvényhatósági tag már korábban indítványt adott be Nagyvárad városához, hogy a Városligetbe vezető uton és a liget környékén csak villaszerű épületekre adjon a város építkezési engedélyt. A szépészeti és közlekedési szakbizottság tegnap tárgyalta az indítványt. *Száhlender* Károly biz. tag véleménye szerint az indítvány kivihető, azonban csak az esetben, ha erre szabályrendeletet alkot a város. Súlyos első sorban, hogy a liget környékéről helyszínrajzot készítsenek. Az indítványt hosszabb eszmecsere után levették ezúttal a napirendről s kiadták a főméraóknak, hogy vázlatrajzot készítsen.

* **Kedvezményes vasuti jegyek.** A jelenleg érvényes, feiáru menetjegy váltására jogosító arcképes igazolványok öt évi időszaka ez évvel letelik, tehát újabb öt évig érvényes igazolványokat bocsátanak ki, melyek kiállítására már megkezdődött. Mivel az új igazolványok kiállítása jelentékenyen több időt vesz igénybe, mint az egyszerű érvényesítés, ez uton is figyelmeztetjük a kedvezményre jogosultakat, hogy igazolványaik kiállítása végett idejekorán intézkedjenek. Az igazolványok a m. kir. államvasutak igazgatóságától, (Budapest. Andrásy-ut 73—75.) ugyanazon módon kéreandók, mint az előző években.

* **A vidéki városok mellőzése.** A vidéki városok majd mindenike uszik az adósságban. A fejlődéssel járó terhek mellett rájuk nehezedik az a rengeteg dolog és kiadás, a melylyel az állami funkciókat végeznük kell, anélkül, hogy az állam részéről ezért valami ellenszolgáltatást nyernének. Győr sz. kir. város egyik nagy kölcsön felvételénél adó-, bélyeg- és illetékmentes és óvadékképes községi részkötvények kibocsátásának engedélyezését kérte, miként a főváros már megnyerte ezt, a pénzügyminiszter azonban elutasította a kérelmet azzal, hogy ilyen kötvények kibocsátását a vidéki városoknak nem engedélyezi. Győr városa az elutasítás folytán febrattal fordul a képviselőházhoz s pártolás végett Nagyvárad városához is megküldötte feliratát.

* **A vámelőző bizottság ülése.** Nagyvárad város vámelőző bizottsága november hó 27-én délután 3 órakor ülést tart. Ez alkalommal veszik tárgyalás alá a tanulmányokra kiküldötték jelentését s a tanulmányt tapasztalatai alapján készült új szabályrendeletet.

* **Automobil omnibusz Nagyváradon.** Mint említettük, *Helényi* József nyiregyházi lakos azon kérelmet terjesztette Nagyvárad városához, hogy a város területén és a két fürdőbe automobil közlekedést rendezhessen be. A szépészeti és közlekedési szakbizottság tegnapi ülésén tárgyalásra került a beadvány. *Komlóssy* József elnökölt; jelen voltak *Száhlender* Károly, *Stark* Gyula, dr. *Baróthy* Akos, *Ragány* János, *Moskovits* Miksa és *Szűts* Dzsó jegyző. A bizottság azon véleményben alapodott meg, hogy az engedélyt adja meg a

város, azonban ha a villamos vasut kiéptül, csak a fürdőbe s a város területén azokon az utcákon közlekedhet, amelyeken a villamos vasut nem jár. Köteles azonban a vállalkozó üzemtervet, menetrendet bemutatni s ezek alapján határozzon az engedély kiadása felett a városi tanács.

* **Lehet-e tartalékos tiszt szabadkőműves?** A tartalékos tisztek ezidei ellenőrzési szemléjén érdekes dolog történt Győrött, mint a »Dunántúli Hírlap« írja. Az egyik tartalékos tiszt ugyanis ezzel a kérdéssel fordult a szemlélt végző alezredezhez:

— Lehet-e tartalékos tiszt egy szabadkőműves páholy tagja?

A kérdést valószínűleg kuriozitásból tette föl, mert hisz a szolgálati szabályzat a hadsereg tagjainak bármily titkos társulatba való belépését szigorúan tiltja.

Es az ezredes rögtön megadta a szabadkőművességre nézve igen jellemző választ. Határozottan kijelentette, hogy:

— Nem!

* **A Gyermekkorház megnyitása.** Nagyvárad legújabb jótékony intézményét, a Sztaurovsky-Gyermekkorházat vasárnap, november hó 16-án délelőtt 10 órakor nyitják meg ünnepélyesen. A meghívókat már szétküldötték a városházáról. Az érdeklődő közönséget szívesen látják a megnyitáson, a mely a következő program szerint megy végbe:

1. Polgármester megnyitó beszéde.

2. Dr. *Schiff* Ernő igazgató főorvosnak a kórház történetére vonatkozó felolvasása.

3. Dr. *Baróthy* Akos tiszti főorvos üdvözlő beszéde.

4. Polgármester az ünnepélyt berekeszti.

5. A kórház helyiségeinek megtekintése.

* **A jogászfűjság zeneegyesületéből.** A helybeli jogászok kebelében zeneegyesület alakult, hogy a matinékat, alkalmi ünnepélyeket minél impozásabban rendezhessék. Hogy minél több anyagi eszköz is álljon rendelkezésükre, a jogakadémia érdemes tanárikara és dr. *Agoston* Péter jogakadémiai tanár a zeneegyesület tanár-elnöke 50—50 koronát adományoztak az egyesület alaptőkéje javára, mely adományokért a zeneegyesület ez uton is hálás köszönetét fejezi ki a nemesszívű adakozóknak. A zenekar most szorgalmasan készül *Vomácska* zene-tanár vezetése alatt egy, a jövő hónapban tartandó nagyszabású matinéra.

* **A gondos férj.** Elutazott a férj s mivel szép és fiatal feleséget hagyott otthon, bepakolta uti táskájába a gondot is. Ettől azonban olyan nehéz lett a táská, hogy az ifjú férj sehogy sem tudott utrakelni. Elbúcsuzott a feleségétől hatszor, tizenhatszor is, de csak megint visszajött a tizenhetedik búcsu-csókra.

Egyszerre valami ötlött eszébe: került-fordult s a tizenhetedik búcsu-csók után nem jött vissza többé. A menyecske sirdogált utána, de aztán megvigasztalódott. Vasárnap van, déiben jön néhány vizitáló ismerő asszony, leány, délután kávézúr, majd csak élt k az idő valahogy estig, a mikor férjem uram hazajön.

Rittig, déiben jönne egy látogató. Csenget a kapun. Keresi a szobalány a kapukulcsot s nem találja. Szalad a szakácsné, az sem találja. A menyecske izgatottan felpofozza mind a két ügyetlent, megy ő is a kulcsot keresni s ő sem találja. Kénytelen végre is az ablakon át kimentetgetőzni:

— Bocsánat, a kapukulcsot sehol sem találok. Vasárnap lévén, a látogatók egymásnak adják a kapukilincset. Be persze egyik sem juthat, ellenben a forgalmas utcán járókelők nagyot épülhetnek rajta, hogyan fogadja a menyecske valamennyi látogatóját — az ablakból.

— Bocsánat, a kapukulcsot sehol sem találok! Mi lesz azonban este, ha a férj hazajön? Micsoda szeczenák, perpatvar, féltékenységi jelenet — még elképzelni is borzasztó!

Eljön a hét óra — s a kapun át teljes nyugalommal sétál be a férj. A menyecske aggodalma egyszerre sanda gyanuvá válik.

— Te! Hogy tudtál te bejönni, mikor a kapukulcs elveszett?

— Nem veszett biz az, itt van a zsebemben. Csupa szórakozottságból — ismétlem, csak szórakozottságból — magammal vittem az utra.

— Ugy?

Erre következett egy szecéna, a melyet nem a férj rendezett, de ő szenvedett.

A legfurább azonban, hogy ez meg is történt. Idő: tegnapelőtt. Hely: Nagyvárád.

* Régészeti ásatás a megyében. Az országos archeologiai bizottság a nagyváradi régészeti és történelmi egyet. által Biharmegye négy ősrégi pontján, nevezetesen Berettyó-Ujfalu, Pusztá-Kovácsi, Artánd és Kápolna községek területén archeologiai kutatásokat eszközöl. Az ásatások már javában folynak és szép eredményre kecsegtetnek. A kutatásokat Zsák I. Adolf vezeti kiváló szakértelemmel. Az elért eredményről bővebben lesz alkalmunk annak idején szólani.

* Az ipartestület köszönete. Az elmúlt hónapban Nagyvárádon megtartott orsz. ipartestületi kongresszus költségeire Nagyvárád városa 2000 koronát szavazott meg, azonkívül részt vett a tanácskozásokon a polgármester. A kongresszus rendezésével megbízott nagyváradi ipartestület átiratot intézett Nagyvárád városához, amelyben köszönetet mondott a kongresszus anyagi és erkölcsi támogatásáért Nagyvárád város közönségének, a tanácsnak és a polgármesternek.

x A téli időnyre megérkeztek a leghíresebb angol *Fowes* női és férfi keztük, alsó ingek és harisnyák

Róth M. Utóda

kalap és férfidivat üzletében.

Férfi fehérneműk dus választékban és méret szerint is készíthetők. 353

x Szives olvasóink figyelmét felhívjuk a **Strohmayer** Pál cég mai lapunkban közölt hirdetésére. 350.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyta a miniszter. A nagyváradi földmívelő munkások önképző egyesületének alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Ornagy ur.

Péntek: Pogány Gábor.

Szombat: Zsidónő.

Vasárnap: délután: Svihákok, este: Don Cézár.

Rédey Szidi. A Szigligeti-színház új koloratur-primadonnája, Rédey Szidi, e hó 20-án jön állandóan Nagyváradra. A művész *Vilars dragonyosai*-ban mutatkozik be a nagyváradi közönségnek. Abban a szerepben, melyben egyik legnagyobb sikerét aratta volt nálunk Szoyer Ilonka. Azután a „*Görög rab-szolga*” Aspasia szerepében lép föl Rédey Szidi.

Pogány Gábor. A *Bor*-on kívül nem ért meg egy eredeti darab sem az újabbak közül a Nemzeti színházban annyi előadást, mint Ferenczy Ferencz darabja, a *Pogány Gábor*. Nagyon érdekes és értékes színpadi alkotás ez a dráma nagy hatásokra képesítve. A Szigligeti-színház — miat már jelentettük — pénteken mutatja be a *Pogány Gábor*-t.

Uj darabok. A *Casanova* operett, a *Mengem* és *A föld* próbái javában folynak a színházban s rövid időn színpadra is kerülnek ezek az érdekes darabok. — Somogyi igazgató már is új attrakcióiról gondoskodott. A tegnapi napon megrendelte három budapesti színház mostani sláger darabját, a *Halál* *csend*-et, Echeagaray drámáját, a *Loute* ot, Veber Pierre szenzációs sikertű bohózatát s *Niobé*-t, Pásztor és Stoll operettjét. Itt jelentjük, hogy *Casanova* czímszerepét *Pin-tér* Imre, a többi alakú fő női szerepét, melyet a Népszínházban Küli Klára játszik, *Amon* Margit játssza nálunk. A darab sikere érdekében a kisebb női szerepeket Casanova vizióban Bilkey Irén, Márkus Irénka, Örlény Flóra és Székely Anna vállalták el. Tóth Eleknek és Béreczinnek lesz még nagyobb szerepe a darabban.

rülnek ezek az érdekes darabok. — Somogyi igazgató már is új attrakcióiról gondoskodott. A tegnapi napon megrendelte három budapesti színház mostani sláger darabját, a *Halál csend*-et, Echeagaray drámáját, a *Loute* ot, Veber Pierre szenzációs sikertű bohózatát s *Niobé*-t, Pásztor és Stoll operettjét. Itt jelentjük, hogy *Casanova* czímszerepét *Pin-tér* Imre, a többi alakú fő női szerepét, melyet a Népszínházban Küli Klára játszik, *Amon* Margit játssza nálunk. A darab sikere érdekében a kisebb női szerepeket Casanova vizióban Bilkey Irén, Márkus Irénka, Örlény Flóra és Székely Anna vállalták el. Tóth Eleknek és Béreczinnek lesz még nagyobb szerepe a darabban.

Szigligeti-Színház.

Folyoszm 56.

Bérlet 42. sz.

Ma csütörtökön, 1902. november 13-án:

Az őrnagy ur.

Bohózat.

HELYEK: Nagypáholy 7 ft. Földszinti és első emeleti páholy 6 ft. Másodeleleti páholy 4 forint. Zsólye 1 ft 50 kr. Kőrszék 1 ft 20 kr., Tamlaszék, 1 ft. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti penziárnyítás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 óráig előre válthatók.

Kezdeté 7 órakor, vége fél 10 órakor.

Holnap pénteken, november 14-én:

Pogány Gábor.

Színmű.

IRODALOM.

A Szigligeti-társaság rendkívüli közgyűlése.

Meghívó. A Szigligeti-Társaság a folyó év november hó 23-án d. e. 11 órakor a város háza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart.

A közgyűlés egyetlen tárgya: Az új alapszabálytervezet megvitatása és elfogadása.

A közgyűlésre a Társaság tagjait azon figyelemzettel hívom meg, hogy miután a f. é. november hó 9-ére egybehívott rendkívüli közgyűlésen a tagok határozatképes számban nem jelentek meg, a november 23-iki rendkívüli közgyűlésen a jelenlevők, tekintet nélkül a megjelentek számára, jogérvényesen fognak határozni.

Nagyvárád, 1902. november 12-én.

Rádl Odón.
társ. elnök.

TAVIRATOR.

Mert nem tudnak németül!

Szeged, nov. 12. (Saj. tud. táv.) A tavalyi önkéntesek közül többen, akik sikeresen tették le a tisztvi vizsgát, a hadtestparancsnokságtól átiratot kaptak, melyben értesítetnek, hogy tisztük *ki nem nevezhetők, mert nem tudnak németül.*

Ellopott postacsomag.

München, november 12. A *Münchener Neueste Nachrichten* jelentése szerint tegnap reggel a Garnischba készülő vasúti postakocsi-

ról elloptak egy 25 000 márkás postacsomagot. A tettesnek még nem akadtak nyomára. (M. T. L.)

Gyilkos robbanás.

Stettin, november 12. (Saj. tud. távir.) Nero fürdőhely új gyógyházának felavatásakor nagy aranyu tűzijátékot rendeztek s ennek folyamán egy visszahulló rakéta a készületben levő nagymennyiségű lőport fölrobbantotta. Az óriási robbanás három embert megölt, 13-at életveszélyesen, 100-at pedig súlyosan megsebesített.

Kikötő munkások sztrájkja

Dunkerque, nov. 12. A dokk-munkások egy része egy munkás elbocsátása miatt abbahagyta a munkát. Meglehet, hogy holnap a francia sztrájkos munkások is abbahagyják a munkát, mert az angol sztrájkosok magasabb bért követelnek. (M. T. L.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

189

Igy folyt az élet vidáman és gondtalanul Sbarasban, hiába csóválta a fejét az öreg Sacwilichowski, meg néhány komolyabb ember. A herceg eltúrta a rendetlenkedést, az örökös áridót, maga ki sem mozdult a szállásáról s hagyta, hogy a harcibaindulás előtt élvezze ki az életet a katonái. Közbe megjött Skrzetuski, de ő kimenekedett a vigság forgatagából. Szívesen mulatott volna a bajtársaival, de még szívesebben indult volna már a kedveséhez Barba, hogy édes ölelések között elfeledje a sok megpróbáltatást, a sok bajt és örökös, fölé aggodást. Egyenesen a herceghez sietett tehát, hogy beszámoljon a saslavi utjáról s azután engedelmet kérjen az indulásra.

Mikor meglátta a herceget, meg sem ismerte őt. Visszadöbbsent a látásától. Ez a megtört alak ugyanaz a dicső hős volt, aki Mahnovkánál és Konstantinóvnál győzelmet aratott? A gondtól, a tépelődéstől, a leiki kinoktól megroskadt volt, fátyolos, üregébe mélyen beest a szeme, elfakult az ajka, mintha valami súlyos, nagy betegség emésztene. Mikor Skrzetuski az egészségéről kérdezősködött, kurtán, ridegen felelt, úgy hogy a lovagnak szinte a torkán akadt a szó. Rövid jelentést tett csak az utjáról, azután két hónapra szabadságot kért. Meg akarok házasodni, mondotta s a feleségemmel Skrzetusowba vonulok félre. Mintha valami mély álomból ébredt volna föl most a herceg e szavakra. Arczáról sugárzott a jószág, megölelte a lovagot és így szólt:

— Hát véget ért velahára a megpróbáltatásod! Menj, menj és áldd érte az eget. Szívesen lettem volna ott az esküvődön, mert a Waszli gyermek az a lány és te barátom vagy, de a báboru gondjai nem bocsátanak. Mikor indulnál?

— A legszívesebben — még ma.

— Indulj csak holnap! Nem is méhatsz egyedül, adok melléd harminczat a Wiersul tártárak közül, hogy nagyobb biztonságban vihesd haza Helénádat. Szükséged lehet a markos ficzkókra, mert azon a vidéken sok a kóborló csöcselék. Levelet is küldök veled Potocki Andrásához, de míg én a levelet megirtam, míg te fölkészülsz és a tatárok előállnak, addig itt a holnap.

— Parancsod szerint legyen, herceg. Csak arra kérek még, bocsásd el velem Wolodyjovskit és Longinust is.

— Vidd őket. Mielőtt azonban indulsz, jöjj el hozzám, hogy búcsuzhassam tőled s megáldjalak. Emléket is szeretnék küldeni arád számára. Legyetek boldogok, amint megérdemeltétek!

A lovag térdre borult a herceg előtt, aki megölelte és úgy ismételte: áldjon még az ég! Holnap eljött még, fiam.

Skrzetuski térdein maradt, mintha még valami kérése volna. Végre megszólalt. — Fenséges uram, dadogta.

— Nos fiam, mi mondani valód van?
— Fenséges herczeg, bocsásd meg a me-részségemet, de látod, megszakad a szívem a nagy fájdalomtól a látásodon. Mi fáj néked? A betegség bánt, vagy a gond?

A herczeg szeliden tette Skrzetuski fejére a kezét s gyöngéden szólott.

— Nem szabad azt tudnod, fiam. Holnap tehát eljőjj!

Skrzetuski vérző szívvel ment vissza szál-lására, ahol estefelől az öreg Sacvilichovski lá-togatta meg. Vele jött Wolodyjovskij, Longinus és Sagloba is. Körüülték az asztalt s Rzenzian kupákat rakott reá és borti hozott.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

ÉRTESEITÉS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget valamint nagyrabecsült rendelőmet tisztelettel értesíteni, hogy Fő-utcazi szabó üzletemet a Nyíry-házból

nov. 1-től Szilágyi Dezső-(Apácza)-utca 10. sz. alá helyeztem át, a hol is egy a mai kornak meg-felelő

férfiszabó-szalont

rendeztem be és azt a legjobb munkaerőkkel láttam el.

A legfinomabb angol, francia és honi szü-vetekből állandó nagy választék áll a nagy-érdemű közönség rendelkezésére.

Szíves látogatást továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Fudally Bálint

férfiszabó,

Szilágyi Dezső-utca 10.

Telephon: 451.

Telephon: 451.

A költözködési idény alkalmából értesitem a n. é. közönséget, hogy

villanyos házi-csengőket és

magántelephonokat

minden igénynek megfelelően, oly **előnyös árban** vállalom, hogy e tekintetben még az állami szerelők — az ugynevezett **póztások** sem versenyezhetnek 27 év óta közmegele-gedésre kiszolgáló vállalatommal.

Költségvetésekkel díjtalanul szolgálók.

A megrendeléseket kéri

356

tisztelettel

FEIGENBAUM LAJOS,

Kert-utca.

KÖZGAZDASÁG.

Zárlat alá vett község. Az élesdi járási főszolgabíró jelentése szerint **Mező Telki** községben a sertésvész fellépett s a községre a zárlatot elrendelte.

Telek János és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tőzszeintézet eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, nov. 12.
Osztrák hitel	688 50
Magyar hitel	728 50
Államvasut	711 75
Rimamurányi	4 2 50
Magyar jelzálog	47 50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, nov. 12.
Buza októberre	7 27
Buza áprilisra	7 84
Tengeri	5 60
Rozs okt.	6 45
Zab ápr.	6 15
Káposzta, repesz, aug.	11 89

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. nov. 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120 40
Magyar koronajárdék	97 60
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-76-ól	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97 50
Itálmérei jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	98 —
Magyar nyaralás-sorsjegy-kölcsön	200 50
Tiszszabó-üzemelési sorsjegyek-kölcsön	157 —
Osztrák járdék papírban	100 75
Osztrák járdék papírban	100 55
Osztrák járdék aranyban	120 50
Osztrák korona járdék	100 —
Osztrák államsorsjegyek	150 50
Osztrák magyar bank részvény	15 00
Magyar hitelbankrészvény	701 —
Osztrák hitelintézet részvény	694 50
Párisi visita	95 17
20 jrnkos arany (Napoleon'dor)	1 06
Németbirodalmi márka	116 95
Londoni visita	23 22
20 márkás arany	23 40

SZERKESZTOI POSTA.

Növendékpap. Budapest. Kérésének, ha lehet, kész örömet elegend teszünk. Szíveskedjék azonban megjelölni a hónapot is, mikor a cikk megjelent. Munkatársunk emlékszik, hogy ilyen cím alatt és ilyen tárgyú közjogi vezércikket írt, de már ő sem emlékszik az időre pontosan.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A m. kir. nagyváradi 4-ik honvéd gyalogezred legénysége részére szükséges **marhahus, disznó-zsír, burgonya és fűszerneműek** az 1903. évre árlejtésen fognak biztosítani **1902. november hó 19-én.** Pályázni óhaj-tók bővebb értesítést az új honvéd gya-logsági laktanyában (Rulikovszky-ut) sze-rezhetnek.

4591—1902. eln. szám.

Hirdetmény.

A Nagy-Várad város kezelése és fel-ügyelete alatt álló Sztaroveczky-alapít-ványi gyermekkórház a folyó évi no-venber hó 16-án történő megnyitása után át lesz adva rendeltetésének.

A 20 ágyra berendezett gyermekkór-ház felvesz minden 10 éven alóli beteg gyermeket (a hevenyfertőző bajokban — kanyaró, vörheny, roncsoló toraklob, himlő — szenvedőket kivéve) felekezeti különbség nélkül.

Vagyontalanok beteg gyermekei te-kintettel a kórház nyilvános jellegére, az országos betegápolási alap terhére lesz-nek ápolva.

Bejáró szegény beteg gyermekek ré-szére naponként d. u. 3—4-ig az intézet igazgató-főorvosa, dr. Schiff Ernő tart ingyenes rendelést.

Fekvő betegek reggel 8—9 óra, dél-után 4—5 óra között vétetnek fel az in-tézet igazgató-főorvosa által.

Erről a város közönségét értesitem. Nagyváradon, 1902. évi november hó 12-én.

Rimler Károly,

polgármester,
mint az ig. vál. elnöke

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérneműk és szőnyegraktára,
Nagyvárad, Szent László-tér 1., kishidfő.
Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

Értesítés!

Van szerencsém a tisztelt vevő közönséget értesíteni, hogy **vászon és fehérnemű raktárom** nagyobbításra ezéjjából
az összes raktáromon levő

← SZŐNYEGEKET →

csipke és szövet függönyöket, ágy és asztalterítőket helyszűke miatt **tetemesen leszállított árban** árusítom.

Egyszersmind felhívom becses figyelmüket első rendű **vászon és fe-hérnemű** raktáramra, melyben **Rumburgi vásznak, Crems, irhoni sze-pességi és pamut** vászon különlegességek
valódi Schroll-féle Chiffonok

színes és fehér velezek, ugyszintén mindennemű mosó áruk, valamint **káv é és asztalneműk** rendkívül nagy választékban **szolid, szabott árak mellett kaphatók.**

Menyasszonyi kelengyék **legmegbízhatóbb beszerzési helye.**

A tisztelt vevő közönség minél számosabb látogatását kérve vagyok
kiváló tisztelettel
STROHMAYER PÁL.

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bemut-utca.

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-
utca) egy első emeleti utcai lakás,
mely áll: 4 szoba, 1 alcover, mellék-
helyiségek s egy üveges terasz a Kö-
rösre,

minden órán kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tu-
lajdonát képező katonavárosi Weinber-
ger-féle gyári helyiségben levő üres
magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarék-
pénztárnál.

80 kr.

UJ!!

80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész,
Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca 41 szám.

Elsőrendű óra javító műhely, hol
minden órát kivétel nélkül egy évi jót-
állás mellett csak 80 kr-ért javít meg,
gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb
gyártmányu fali inga- és zsebórákat.

Egy kitűnő gyártmányu új szekrény
óra 1 frt 20 kr.

Egy óra üveg csak 10 kr.

80 kr.

235.

80 kr.

SZŐLŐOLTIVÁNYOK

szokvány minőségben és
európai nemes gyökeres és síma vesszőt mélyen
leszállított árákon. Oltiványok ezre 90-100 forint.
Mindenik a legkiválóbb bor- és csemefajfajokból, fajtisztán, teljes
jótállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felel,
ugy az oda- és visszajuttatási költséget, valamint a megrendelő
által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszatartom. Így
mindenki ebbeli szükségletét az én költségemen házához szállítva
tekintheti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia esemeték és magvak.

Óriás tövis, igen gyorsan fejlődő sövényfajta. Ez az egyedül
melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül cso-
kely kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még
az apró nyulak sem hatolhatnak át úgy, hogy a bekerített részek
teljesen kiüresedhetnek. Minden rendeléshez rajzokkal
ellátott útmutató és kezelési utasítás mellékeltek.
Bővebb tájékoztatás végett szíves kinyomtatni díszes árjegyzékek
ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az
árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki ezimét egy leve-
lezésközpont tudatja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol an-
nak tartalmát használni ne fordítanak, városban, falun, puszta-
gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is
érdekesen áll, kik rendelni semmit sem akarnak, mert benne
számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy
szolgálatot tesznek.

Diócsemeték.

Kétéves, óriási jövedelmet biztosító
váltóval fogva, ennek tenyésztése majd
minden gazdaságban az utóbbi időben
rendkívül elterjedt.

Cím: **Érmelléki Első Szőlőoltvány-Telep.** Nagy-
Kágya, u. p. Székelyhid. 358.

1-20 cm. széles
Angol posztó
mtrje 45 kr.

1-20 cm. széles
tennisszövet
divatos színek-
ben mtr ár. 48 kr

1-20 cm. széles
párisi ujdonsá-
gok óriási vá-
lasztékban.

Őszi ujdonságok.

Fekete kelmék
1-20 cm. széles
már 50 krtól
kezdve 4 frtig.

1-20 cm. széles
angol costum
kelme
mtr 110 krtól
feljebb.

Blous szövetek
a legujabb szí-
nekben igen ol-
csók.

Amerikai áruház

Fő-utca,

színházi Bazar-épület.

10 frtos bevásárlás után ingyen
képek.

Minden olesó.

Szőnyegek, fűg-
gönyök, ágytaka-
rók gyári árban.

Csipke függöny,
szalmazsák, pok-
róczok nagyon
olcsón.

Vásznak, chiff-
nok, törölközők,
abroszok mélyen
leszállított árban.

Telefon: 372

Gyönyörű blous
flanel mtr 17
krtól.

Blous selymek
méterje 75 kr-
tól.

Mintázott mosó
blous bársony
mtr 65 krtól.